



kuva: Shutterstock

# ISO-toiminta 2017–2018

## toimintasuunnitelma



# esipuhe

Sosiaalialan kehittäminen on ollut ISON lakisääteinen tehtävä vuodesta 2002 lukien. Olemme tarttuneet alueen kysymyksiin ja tarvittaessa myös valtakunnallisiin tehtäviin. Miten olemme sen tehneet?

Olemme rakentaneet asiantuntijatyön verkostoja. Toiminnan alussa palasimme usein sloganiin ”Pienestä ISOKsi - kumppania tarvitaan!” Olemme hakeneet parhaita osajia yhteiseen työhön kunnittain, seutukunnittain, maakunnittain, maakuntarajat ylittäen ja osin valtakunnallisesti. Jos ei johonkin vastausta tiedä, on hyvä tietää, keneltä kysyä. Osaaminen kehittyy ja asiantuntemus karttuu.

Olemme innostaneet, tukeneet ja johtaneet. Uudistuksia on tehty itse kunkin asiantuntijan perustyössä ja hankkeissa. Tarinoita ISO-verkostoista -teoksen mukaan matka on sisältänyt yhteistä tahtoa, lujaa luottamusta ja vaikuttavia tuloksia. (Ks. <https://www.isonet.fi/web/guest/julkaisut>) Kiitos matkalla olleille, mukana pysyville ja kyytiin tuleville. Sosiaalinen on käyttänyt voimaansa.

Mitä sosiaalinen on? Paperinippu on kulkenut mukana kauan: yhdestoista päivä tammikuuta vuonna 1988 päivätyt muistiinpanot sosiaalipolitiikan teoriasta. Mieleen palaa professori Pauli Niemelän selkeä esitys.

Taustalla ovat sanat ‘societas’, seura/yhdyskunta ja ‘socius’, toveri. Laajimmillaan kyse on kaikesta, mitä yhteiskunnassa tehdään. Toisaalta kyse on yhteisen hyvän etsimisestä, solidaarisuudesta ja yhteisvastuusta, yhteiskuntapolitiikasta. Kolmanneksi kyse on avun tarpeessa olevien tukemisesta ja huolenpidosta, esimerkiksi sosiaalityöstä auttamisen ja ihmisystävällisen palvelun instituutiona. ‘Sosiaali’ liittyy myös yhteiskunnassa organisoituun toimintaan sosiaalihallintona. Sosiaalipolitiikka on käytäntötiedettä, jossa tavoitteena on etiikka: hyvä ja arvokas, tavoiteltavan arvoinen elämä.

Olennaista kehittämisessä on kirkas päämäärä. Hallinto on vain yksi näkökulma ja tukitoimi. Ajankohtaisissa sosiaalialan muutoksissa tärkeintä on ihminen ja hänen arvokas elämänsä. Tule Sinäkin mukaan tekemään yhteistä tulevaisuustyötä!

Kuopiossa 22.2.2017



Tarja Kauppila  
johtaja  
ISO

# Asiantuntevaa UUDISTAMISTA

ISON lakisääteinen tehtävä on yhteiskunnallisesti merkittävä: edistää sosiaalialan perus- ja erityisosaamista sekä turvata erityis- ja asiantuntijapalveluja Itä-Suomessa. Tässä onnistuminen edellyttää yhteiskuntatieteelliseen tietoon ja laaja-alaiseen sosiaalialan asiantuntemukseen pohjautuvaa yhteistyötä. Selvää on, että sosiaali- ja terveydenhuollon alueellisessa kehittämisessä julkinen rahoitus on riittävän vahvan ja vaikuttavan perustoiminnan elinehto myös jatkossa.

Työtämme suuntaa vuoteen 2025 ulottuva visio: kumppanuudessaan aidosti vetovoimainen Itä-Suomi, jossa toteutuvat ihmisarvo, oikeudenmukaisuus, osallisuus ja yhteisöllisyys. Vaikutamme aktiivisesti tulevaisuuteen osallistumalla ennakoivasti uudistustyöhön ja viestimällä edistysaskelista monipuolisesti. Keskeiset kehittämisteemamme ovat sote-uudistus, sosiaalialan tiedonhallinta ja ikäosaaminen. Kohdennamme asiantuntijayhteistyötämme näihin teemoihin ja pidämme verkostomme – vaikuttavuutta tavoitellen – hyvässä hallinnassa.

Sosiaalityön ja sosiaalisen kuntoutuksen teemat ovat nousseet ajankohtaisiksi kehittämiskohteiksi jo uudistuneen sosiaalihuoltolain, hiljattain toteutuneen toimeentulotuen perusosan Kela-siirron ja odotettavissa olevan uuden sote-järjestämislain myötä. Parhaillaan haemme sosiaalityöhön tuoreita asiakasnäkökulmia sekä konkreettista osallisuuden ja osallistumisen vahvistamista.

Vaikuttavuutta haetaan niin ISON perus- kuin hanketyöllä avainkumppaneiden kanssa. Tuemme sosiaalialan osaamiskeskusten yhteisellä Kansa-koulu -hankkeella sosiaalihuollon asiakasasiakirjalain toimeenpanoa. Osallistumme aktiivisesti asiantuntijatyönä hallituksen kärkihankkeiden I&O (Ikäihmisten kotihoito ja omaishoito) sekä LAPE (Lapset, nuoret ja lapsiperheet) toteuttamiseen toiminta-alueella.

Arvostamme palautettasi ja kehitämme osaamiskeskustyötä arvioivalla otteella. Huolehdimme osaltamme asiantuntijoiden sitouttamisesta muutosten myllerryksissä. Hyvä tulevaisuus on osaavien ihmisten työtä.

# Vuoropuhelulla ETEENPÄIN

ISON viestinnässä panostetaan avoimeen vuorovaikutukseen eri foorumeilla. Keskustelua voi käydä live-tapaamisten lisäksi virtuaalikokouksissa, **Face-bookissa** ja **ISOblogissa**. Vuoropuheluun kannustava viestintä auttaa meitä isolaisia ymmärtämään eri tahojen näkemyksiä ja odotuksia sekä yhteen sovittamaan niitä kaikille sopiviksi ratkaisuiksi.

Vuoropuhelua ISOssa kootaan myös kansien väliin. Pari vuotta sitten julkaistiin **Tarinoita ISO-verkostoista**. Nyt on sosiaalityön julkaisun aika. Tulevassa kirjassa peilataan sosiaalityön kehitystä eilen – tänään – huomenna. Kirjoittajina ovat käytännön sosiaalityöntekijät ja kouluttajat, tutkijat ja kehittäjät, asiakkaat sekä kokemusosaajat.

**ISOuutiset** tarjoaa tilaajilleen tuoreimmat nostot ajankohtaisista sosiaalialan asioista suoraan heidän sähköpostiinsa. Uutiskirjeen voit tilata tästä linkistä: <http://isonet.mailpv.net/>. ISONet-verkkosivuilta löydät viimeisimmät kuulumiset ISON toiminta-alueelta ja valtakunnan tasolta esimerkiksi sote-uudistuksesta ja tiedonhallinnasta sekä sosiaalityöstä ja ikäosaamisesta.

Asiantuntijatyön digitalisoitumisen myötä työntekijöiltä vaaditaan yhä enemmän ja monipuolisempaa viestintäosaamista. Yksi keskeinen osaamisalue on asiakastyön selkeä ja yhtenäinen kirjaaminen.

ISOssa viestintä on ollut suunnitelmallista ja systemaattista jo pitkään ja tätä osaamista viedään myös kehittämishankkeisiin. Hankkeisiin sisällytetään myös viestinnän tuotekehitystä, jolloin se on käytännönläheistä ja sosiaalialaan liittyvää.

Myös ISON johtotiimin työskentelyssä vuorovaikutus on avainasemassa. Verkosto-organisaatioissa viestitään paljon tekniikan avustuksella, mutta säännölliset kasvokkain kohtaamiset ovat arvokkaita ja vaikuttavia. Tärkeää on vuorovaikutus ja vastavuoroisuus, keskinäinen arvostus, kyseleminen ja kuunteleminen sekä asioiden yhdessä ratkominen. Yhteiset oppimiset ja uuden löytämisen oivallukset ovat asiantuntijatyön helmiä. Yhdessä tekeminen edistää myös työhyvinvointia.

# Muutostyötä KÄRKIHANKKEILLA

**H**yvinvoinnin ja terveyden painopistealueella hallitusohjelman mukaiset STM:n kärkihankkeet tavoittelevat palveluiden muutosta, uudistamista ja vaikuttavuutta.

I&O-kärkihankkeita on Itä-Suomessa kolme. Etelä-Savossa ja Kainuussa vahvistetaan omaishoitoa (OSSI). Pohjois-Karjalassa uudistetaan ikäihmisten palveluja sekä kaikenikäisten omais- ja perhehoitoa (AVOT). ISO osallistuu kehittämis- ja ohjausryhmiin sekä tuottaa erillisten sopimusten mukaan asiantuntijapalveluja.

Kaikissa ISO-alueen neljässä maakunnassa on meillä LAPE-kärkihanke. Kainuussa kehitetään perhekeskustoimintaa (Mukava Kainuu). Pohjois-Karjalassa panostetaan matalan kynnyksen palveluihin ja erityispalveluihin (LaPeMIE). Etelä-Savossa kehitetään perhekeskustoimintaa, varhaiskasvatus-, koulu- ja oppilaitostyötä sekä erityis- ja vaativimman tason palveluja (LAPE Etelä-Savo). Pohjois-Savossa laajennetaan perhekeskustoimintamallia ja uudistetaan erityistason ja vaativimman tason palveluja. Lisäksi Pohjois-Savo vastaa myös Itä- ja Keski-Suomen tulevan yhteistyöalueen osaamis- ja tukikeskuksen suunnittelusta (YHDESÄ! -hanke).

ISO tukee maakuntien LAPE-ryhmien kehittämistyötä. ISO ja THL rakentavat alueellisia lastensuojelun oppimisverkostoja, joiden toimintaan kuuluvat yhteiskehittämispäivät 1–2 kertaa vuodessa. ISO järjestää omalla toiminta-alueellaan LAPE-seminaareja, joissa kootaan yhdessä saavutettuja tuloksia jaettavaksi ja jalkautettavaksi.

Osaamiskeskus viestii aktiivisesti ja systemaattisesti hankkeiden etenemisestä, tapahtumista ja tuotoksista. Myös ISOblogi, Facebook, ISOuutiset sekä muu verkkoviestintä ovat hanketoimijoiden käytettävissä ja ulottuvilla.

Monipuoliset verkostot helpottavat hankkeiden työtä ja edesauttavat muutosten toimeenpanoa myös hankkeiden päätyttyä. Itä-Suomen hankkeiden etenemistä tukevat myös yhteiset seminaarit ja työpajat. Kaikissa ISO-maakunnissa toimivat I&O- ja LAPE-muutosagentit.

# Sosiaalityötä JA OSALLISUUTTA

Sosiaalityön kehittäminen ja uudistaminen näkyvät ISON toiminnassa seuraavina vuosina. Ajankohtaiset ja tulevat muutokset yhteiskunnassa ja palvelujärjestelmässä haastavat sosiaalityötä ja sosiaalityöntekijöitä ottamaan vahvemmin paikkansa asiakkaiden asianajajana. Tarvitaan uudenlaista ajattelua ja uusia keinoja tehdä vaikuttavaa ja asiakaslähtöistä sosiaalityötä sekä arvioida työn onnistumista ja tuloksia.

Viime syksynä järjestetyt sosiaalisen kuntoutuksen seminaarit osoittivat, että sosiaalityön osaamista vahvistaville tilaisuuksille on suuri tarve. ISO vastaa kysyntään järjestämällä muun muassa työpajoja ja seminaareja ajankohtaisista teemoista: onhan perustehävämme kehittää sosiaalialan perus- ja erityisosaamista!

Sosiaalityön orientaatioita on tarpeen selkeyttää. Sosiaalityön käsikirjassa (2016) orientaatiolla tarkoitetaan sosiaalityön eri tehtäväalueisiin kuuluvien menetelmien kokonaisuutta, jonka mukaan sosiaalityötä käytännössä toteutetaan. Kyse on sosiaalityön osaamisperustasta ja siinä erityisosaamisen alueista, kuten

ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen, kuntouttava sosiaalityö, yhteisösosiaalityö ja rakenteellinen sosiaalityö. Osaamisalueita selkeyttämällä vahvistetaan asiakkaiden tarpeisiin ja lähtökohtiin pohjautuvaa vaikuttavaa sosiaalityötä.

Sosiaalityötä suunnataan tulevaisuuteen kokeilevalla otteella. Yhteistä toimintaa uudistetaan tuomalla yhteen asiakkaat, työntekijät ja kehittäjät sekä arvioimalla tutkimuksellisesti kokeilujen vaikuttavuutta. Myös verkostotyön uudelleenmuotoilulla tähdätään kaikelle sosiaalityölle yhteisen osaamisen löytämiseen ja vahvistamiseen. Työtä tehdään niin osana ISON perustyötä kuin kehittämishankkeissa.

ISO on mukana Itä-Suomen yliopiston opetusosiaalikeskustoiminnassa. Tulevaisuuden tekijät halutaan osallistaa ISON toimintaan ja vuosittaiset opiskelijavierailut on koettu hyväksi tutustumis- ja aktivointitapah- tumaksi. ISO tarjoaa harjoittelumahdollisuuksia sosiaalityön opiskelijoille ja tukee oman asiantuntijuuden kehittymistä ja ammatillista kasvua.

# Hallittu VERKOSTOTYÖ

**M**aakunta- ja sote-uudistukset näkyvät ja tun-  
tuvat Itä-Suomessa. On tarkoitus, että jat-  
kossa sosiaali- ja terveydenhuollon hallinto  
ja palvelut järjestetään uudella tavalla. ISON alueella  
on aloittanut kaksi uutta sote-kuntayhtymää: Siun sote  
(Pohjois-Karjala) ja ESSOTE (Etelä-Savo). Kainuussa on  
toimittu maakuntamallilla vuodesta 2005 lukien, kun  
taas Pohjois-Savossa juuri valmistellaan maakunnan  
laajuista sotea.

ISON verkostot ovat vuosien aikana muovautuneet  
alueellisten ja osin valtakunnallisten tarpeiden mu-  
kaan. ISolla on perinteisesti ollut kehittämisverkos-  
toja esimerkiksi sosiaalialan tiedonhallinnassa, jossa  
Pohjois-Savon avainkumppaneita ovat pitkään olleet  
Itä-Suomen yliopisto, STM ja THL/Oper. Nykyisin jo  
kaikki osaamiskeskukset ovat aktiivisesti mukana tie-  
donhallinnan kehittämisessä. Yhtä kaikki, alkuvuosien  
lukuisista verkostoista on edetty hallitusti: muutamien  
strategisten osaamisalueiden asiantuntemuksen kehit-  
tämiseen verkostojen tuella.

Toiminnan linjauksia on useita: osa ryhmistä tode-  
taan ”työnsä tehneiksi”. Joissakin teemoissa työtä jat-

kavat esimerkiksi Siun soten tai ESSOTEn maakunnalli-  
set tiimit. ISO tuo tarvittaessa erityisasiantuntemusta,  
valottaa ja verkottaa muiden alueiden etenemistä sekä  
välittää valtakunnallisia kuulumisia.

Osa ISO-verkostoista jatkaa laajennetulla kokoonpa-  
nolla ja uudistetulla agendalla, kuten Pohjois-Karjalan  
mielenterveys- ja päihdetyön verkosto. Uusista yhte-  
yksistä on esimerkki Pohjois-Savon sosiaalityön ja sosi-  
aalisen kuntoutuksen verkosto. Sosiaalityön verkostot  
ulottunevat vähitellen maakuntarajojen yli ja osin koko  
maahan – hyvä!

Hankkeiden kautta tulee uusia verkostoja, joissa ISO  
toimii. Verkostot eivät ole itsetarkoitus, vaan ne täyttä-  
vät tehtävänsä joustuen toimintaympäristön ja tavoite-  
teiden mukaan – vuoropuhelun ja vuorovaikutuksen  
luovina areenoina.

Lisätietoja verkostojen toiminnasta

- ISONet (<https://www.isonet.fi/>)
- ISON Fb-sivu ([https://www.facebook.com/itasuo-  
mensosiaalialanosaamiskeskus/](https://www.facebook.com/itasuo-<br/>mensosiaalialanosaamiskeskus/))



# Kansa-koulun VALMENNUKSESSA

**S**osiaalialan tiedonhallinnan kansallinen kehittämistyö jatkuu osaamiskeskusten yhdessä toteuttamassa Kansa-koulu -hankkeessa. Määrämuotoiseen kirjaamiseen ja kansallisen asiakastietomallin käyttöönottoon perehdytetyjä kirjaamisvalmentajia on valmistunut ISON toiminta-alueelle jo runsaat 70. Tämä on lähtölaukaus kirjaamisvalmennuksille kyseisissä organisaatioissa. Valmennuksen toinen vaihe toteutetaan vuosina 2017–2018 ja siinä käsitellään erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon rajapinnoilla tapahtuvaa kirjaamista.

Kirjaamisvalmennusten alueellinen toteutus ja kirjaamisosaamisen jalkauttaminen käynnistyy kirjaamisvalmentajien omissa organisaatioissaan tai yhteistyöalueillaan järjestämissä tilaisuuksissa. Tässä toimii tukena ISON aluekoordinaattori, joka myös koordinoi maakunnittain muodostettuja alueellisia kirjaamisvalmentajaverkostoja. Verkostoissa tuetaan kirjaamisosaamisen ylläpitoa ja edelleen kehittämistä valtakunnallisesti yhtenäisellä tavalla. Tavoitteena on, että kirjaamisvalmennus tavoittaa jokaisen sosiaalihuollon työntekijän.

Kansa-koulussa tuetaan sosiaalihuollon Kanta-palveluihin valmistautumista. Aluekierroksella paneudutaan sosiaalipalvelujen yhdenmukaiseen jäsentämiseen, sosiaalihuollon asiakasasiakirjarakenteiden ja asiakastietomallin käyttöönottoon sekä asiakastietolain muutoksiin. Lisäksi esitellään hankkeen pilottien tuotoksia, havaintoja ja kokemuksia palvelutehtäväluokituksen käyttöönotosta sekä palveluprosessien ja asiakasasiakirjojen sisällön yhtenäistämistä. ISON alueella tuetaan organisaatioita pilottien hyvien käytäntöjen hyödyntämisessä ja käyttöönottamisessa.

Pohjois-Savossa jatketaan sosiaalijohtajien ja tiedonhallinnan asiantuntijoiden yhteisiä, laajennettuja työkokouksia. ISO on mukana myös Itä- ja Keski-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon ICT-kehittämistyöryhmässä.

Maakunnan laajuisen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuotannon suunnittelutyö (PoSoTe) jatkuu: ISO on edustettuna tutkimusta, koulutusta ja kehittämistä käsittelevässä työryhmässä sekä strategia-, liikelaitos- ja henkilöstötyöryhmässä.

# ISO-yhdistys

## TAUSTATUKENA

ISO-toiminnan taustayhteisönä ja työnantajatuhona toimii ISO-yhdistys eli Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kannatusyhdistys ry. Yhdistyksen kotipaikka on Kuopio.

ISO-yhdistyksen keskeisenä tavoitteena on yhteistyön vahvistaminen sosiaalialan perus- ja erityisosaamisen kehittämiseksi sekä sosiaalialan erityis- ja asiantuntijapalveluiden turvaamiseksi. Sote-muutosten myllerryksessä on tärkeä varmistaa, että sosiaaliala on mukana tulevaisuuden kehittämisrakenteissa.

Tällä hetkellä yhdistykseen kuuluu kaikkiaan 73 itäsuomalaista yhteisöjä neljän maakunnan alueelta. Jäseniksi voivat hakeutua oikeustoimikelpoiset yhteisöt, jotka hyväksyvät yhdistyksen tarkoituksen ja säännöt. ISO-hallitus päättää jäsenyydestä hakemuksen pohjalta.

ISON toimintasuunnitelman ja -kertomuksen lisäksi jäsenille toimitetaan sähköisesti ISOuutiset sekä tuloste/painos asiantuntijatyön verkkojulkaisuista. ISON

maksullisiin seminaareihin osallistuminen tarjotaan jäsenille muita edullisemmalla hinnalla. ISO-hallitus on merkittävä kehittämistoiminnan vaikuttamisen paikka.

Kuntien/kuntayhtymien jäsenmaksu on porrastettu asukasmäärän mukaisesti. Yhdistyksille ja muille yhteisöille on määritelty kiinteä jäsenmaksu. Jäsenyys vahvistetaan maksun suorittamisen jälkeen.

ISO-yhdistys vastaa osaamiskeskuksen varainhankinnasta. Kannatusluonteisten jäsenmaksujen lisäksi yhdistys voi hakea avustuksia ja apurahoja sekä vastaanottaa avustuksia, lahjoituksia ja testamentteja.

Ajankohtaista lisätietoa yhdistyksestä löydät Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen verkkosivuilta:

<https://www.isonet.fi/iso-yhdistys>

Tervetuloa mukaan yhdistykseen ja tukemaan yhteiskunnallisesti merkittävää kehittämistyötä!

# ISO-julkaisu SOSIAALITYÖSTÄ

**S**osiaalityö on suurten muutosten virrassa – jälleen. Tai yhä. Muutos koskee niin yhteiskuntia kuin ihmisten arkeakin. Tämän päivän kuvastimessa näkyy monia lainsäädännöllisiä ja rakenteellisia muutoksia, sote-uudistusta ja taloudellista kurimusta. On uudistettava palvelurakenteita, muokattava toimintatapoja ja työmuotoja.

Uudessa ISO-julkaisussa peilataan sosiaalityön kehitystä eilen – tänään – huomenna. Vauhtia otetaan reilun kymmenen vuoden takaa, jolloin sosiaalityötä uudistettiin varsin aktiivisesti.

Jo vuosia sitten professori Pauli Niemelä kirjoitti ISO-julkaisussa, että sosiaalityön verkostoituminen ja uusien kumppaneiden löytäminen nousee entistä tärkeämmäksi. Samaten hän korosti sosiaalityötä tietointensiivisenä työnä, jonka dokumentointijärjestelmiä uudistetaan. Miltä tilanne näyttää tällä hetkellä? Entä millainen tulevaisuus on meillä edessä ja millainen on uudistuva sosiaalityö 2030?

ISO-julkaisun kirjoittajat ovat sosiaalityöntekijöitä ja kehittäjiä, tutkijoita ja kouluttajia. Onpa kirjoittajien joukossa myös kokemusosaamistakin.

Artikkeleissa valaistaan sosiaalityön lähimenneisyyttä: mitä sosiaalityössä on tapahtunut. Entä mitä on tapahtunut, jos mitään ei ole tapahtunut?

Samalla unelmoidaan tulevasta: millaista on rakenteellinen sosiaalityö, sosiaalityö kansalaisyhteiskunnassa, lastensuojelussa tai päihdetyössä – entä millä mallilla on sosiaalityön vaikuttavuus ja tiedonhallinta.

ISO-julkaisu julkistetaan syyskuussa 2017. Osallistu keskusteluun – varmista oma ISO-julkaisusi!



kuva: Shutterstock

# Yhteystiedot

Tarja Kauppila  
johtaja  
Tulliportinkatu 34 A, 2. krs  
70100 KUOPIO  
puh. +358 44 754 3333  
e-mail: tarja.kauppila@isonet.fi

Sirpa Caunter  
hallinto- ja viestintäasiantuntija  
Tulliportinkatu 34 A, 2. krs  
70100 KUOPIO  
puh. +358 44 288 3230  
e-mail: sirpa.caunter@isonet.fi

Arja Jämsén  
yksikön johtaja  
Siltakatu 20 A 11  
80100 JOENSUU  
puh. +358 44 279 5037  
e-mail: arja.jamsen@isonet.fi

Päivi Malinen  
erityisasiantuntija,  
sosiaalityö  
Tulliportinkatu 34 A, 2. krs  
70100 KUOPIO  
puh. +358 44 024 6415  
e-mail: paivi.malinen@isonet.fi

Susanna Rautio  
aluekoordinaattori,  
Kansa-koulu -hanke  
Tulliportinkatu 34 A, 2. krs  
70100 KUOPIO  
puh. +358 44 012 4331  
e-mail: susanna.rautio@isonet.fi